

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/1666-

Dato
24. mars 2025

Representantforslag nr. 108 S (2024-2025) om lovfestet rett til barnehageplass for barn født i desember, innen utgangen av måneden de fyller ett år

Barnehager utgjør en svært viktig del av velferds- og utdanningstilbudet i Norge. Gjennom barnehagen får tusenvis av barn over hele landet en hverdag hvor de opplever mestring, lek og læring.

Gjennom barnehageforliket i 2003 ble det besluttet at alle familier som ønsket det, skulle få tilbud om barnehageplass. Det ble satt et mål om full barnehagedekning, og det skulle innføres maksimalpris på foreldrebetalingen.

Jeg vil også påpeke at Høyre hadde muligheten til å utvide retten til barnehageplass ytterligere da dette var oppe til behandling sist, i 2017. Det gjorde de ikke. Høyre stemte heller ikke for en utvidelse av retten til barnehageplass når det i 2023 ble fremmet representantforslag om å utvide retten til plass, men påpekte nettopp at det er knyttet store kostnader til et slikt forslag, og at det ikke er nok barnehageplasser tilgjengelig

Siden den gang har barnehagesektoren vært gjennom en stor utvikling. I 2009 var kapasiteten bygd godt nok ut til at det var mulig å innføre en rett til barnehageplass. Da retten ble innført hadde barn som fyller ett år senest innen utgangen av august, rett til barnehageplass fra august samme år. Siden den gang har retten blitt ytterligere utvidet i to omganger i 2016 og 2017, slik at også barn født i september, oktober og november har rett til barnehageplass innen utgangen av måneden de fyller ett år. Dette er utvidelser Arbeiderpartiet stemte for, og som vi tidligere også har foreslått.

Vi har sett at bruken av barnehage har økt i takt med utbyggingen av sektoren. Statistikk fra SSB og Utdanningsdirektoratet viser at 93,8 prosent av alle barn mellom 1 og 5 år hadde en barnehageplass i 2023. Vi har særlig sett en økning i bruk av barnehage blant de yngste barna. De siste ti årene har dekningsgraden for ettåringene økt med over ti prosentpoeng, og i 2023 var dekningsgraden for disse 81,8 prosent.

Kommunene organiserer selv opptaket til barnehage, og de kan selv velge om de for eksempel ønsker ett hovedopptak i året, supplerende opptak eller løpende opptak til barnehage. Jeg ser at mange kommuner får til gode løsninger for fleksible barneopptak. Det gjør at flere foreldre får tilbud om barnehageplass før retten til plass faktisk inntreffer.

Som representantene peker på, kan systemet for barnehageopptak være utfordrende for familier med barn født i desember. Regjeringen vurderer hele tiden om det er behov for å gjøre endringer i regelverket for å sikre et mer tilgjengelig barnehagetilbud, blant annet knyttet til retten til barnehageplass. En utvidelse av retten til plass fra fylte ett år for barn født i desember forutsetter at bemanning økes tilsvarende – gjennom hele året. I en situasjon der bemanningssituasjonen i barnehagesektoren allerede er utfordrende, sykefraværet høyt og det er krevende å rekruttere både faste ansatte og vikarer, vil en slik utvidelse nå forverre situasjonen ytterligere. Jeg mener at det ikke er riktig prioritering å utvide retten til barnehageplass samtidig som vi vet at vi ikke vil ha nok ansatte til å ta vare på barna våre.

Kunnskapsdepartementet har tidligere anslått at en slik utvidelse av retten til barnehageplass vil ha en kostnad på om lag 930 mill. kroner. I beregningen er det lagt til grunn at plassene som tas i bruk fra vårhalvåret finansieres fra begynnelsen av barnehageåret i august året før, og det er tatt høyde for at flere barn i barnehage vil medføre en reduksjon i utgiftene til kontantstøtte. En utvidelse av rett til plass fra fylte ett år for alle barn vil medføre behov for å finansiere om lag 3 100 nye barnehageplasser, og vil stille ytterligere krav til bemanningen og den pedagogiske virksomheten i barnehagene.

Regjeringen er opptatt av at alle barn skal ha tilgang til et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet, og vi vil derfor først og fremst sørge for å arbeide for bedre bemanning, at barnehagene er attraktive arbeidsplasser, at barnehagelærere blir i yrket og at kvaliteten styrkes.

Regjeringen har så langt prioritert andre tiltak for å forbedre barnehagetilbudet. Siden regjeringen tok over i 2021, har maksprisen i barnehagene blitt redusert med 1 315 kroner per måned. Med prisjustering så betyr det at en familie med ett barn i barnehage sparer 19 200 kroner i 2025 sammenlignet med prisen regjeringen Solberg foreslo i sitt siste budsjettforslag. Regjeringen har også gjort barnehagen gratis fra tredje barn for foreldre som har flere barn i barnehagen. I tillegg er 800 mill. kroner av veksten i frie inntekter fra 2025 begrunnet med styrket bemanning i barnehagene. For å styrke bemanningen ekstra der det er størst behov, gis det også tilskudd til økt bemanning i levekårsutsatte områder på 209 mill. kroner i 2025. Utdanningsdirektoratet har nylig utarbeidet en veileder som presiserer hvordan

bemanningsregelverket skal forstås og praktiseres, for å bidra til økt regelverksetterlevelse og bedre bemanning.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur